

BONES PRÀCTIQUES SOCIALS

Comunitat d'innovació i coneixement

Redescobrir Barcelona

FITXA DIVULGATIVA. ANY EDICIÓ 2018

Salut i dret a la cultura a través del barri, la ciutat i les seves persones

Promogut per: Centre de Serveis Socials Sant Martí - Verneda

PRÀCTICA ACTUALITZADA
2022

PRESENTACIÓ

La Declaració Universal de Drets Humans fa referència al dret a gaudir de la cultura i a la necessitat que tenim de relacionar-nos per desenvolupar-nos. En aquest marc conceptual, el projecte “Redescobrir Barcelona” desenvolupa una acció grupal que forma part d'un marc més ampli d'acció comunitària al barri de la Verneda i la Pau (districte de Sant Martí), un dels barris del territori que atén el Centre de Serveis Socials (CSS) Sant Martí - Verneda. Són moltes les persones ateses que a causa de presentar dificultats econòmiques no gaudeixen d'un oci saludable i diversificat i viuen la ciutat com a llunyana i no accessible. Aquest és un factor que aguditzava l'aïllament personal, i provoca una desconexió territorial tot i formar part d'una mateixa ciutat. El projecte “Redescobrir Barcelona” posa èmfasi en la creació o recuperació de xarxes de suport entre les persones, tenint en compte que els espais informals n'afavoreixen la creació. És en aquest sentit que s'utilitza l'oferta d'oci accessible o gratuït de la ciutat, no tant per elaborar una agenda cultural, sinó perquè aquests espais esdevenen fonts de salut elementals. El projecte està dissenyat en format taller i és una de les “píndoles del benestar” que s'emmarca dins el projecte “Fem salut, fem barri” (“Salut als barris”). La metodologia del projecte es basa en la participació i la força de la relació per apoderar la persona a través de la conversa. En aquest sentit, les figures de les professionals que condueixen els grups tenen un paper complementari, ja que el potencial es troba en la força de la relació. Es treballa per equilibrar les participacions i per no donar més protagonisme a una que a l'altra. És fonamental que totes les persones se sentin escoltades i reconegudes, per la qual cosa es dona molta importància a les pròpies vivències de les persones per destacar les seves pròpies fortaleces.

Aquesta pràctica està vinculada amb: acció comunitària, salut, cultura inclusiva, serveis socials, gestió del temps, població adulta, la Verneda i la Pau.

CONTEXT

El projecte “Redescobrir Barcelona” té com a antecedents la Llei de barris, el programa “Salut als barris” i l'actuació de l'Agència de Salut Pública de Barcelona. En el diagnòstic de salut que es va dur a terme en el marc de “Barcelona, salut als barris” l'any 2014, es va assenyalar, entre les necessitats de salut prioritàries, la pèrdua de benestar i salut emocional de les persones en risc d'exclusió social, associades tant a situacions d'atur com a altres circumstàncies. El barri de la Verneda i la Pau ha estat un dels més afectats per la crisi econòmica a la ciutat de Barcelona. Una de les línies prioritàries resultants d'aquest diagnòstic va ser l'empobriment de la salut de les persones adultes, sobretot la salut emocional generada per problemes econòmics a causa de la crisi.

En aquest sentit es va crear la Taula de Salut i Benestar d'Adults, integrada per les associacions de veïns i veïnes (la Pau, la Palmera, Verneda Alta i via Trajana), els principals equipaments i serveis del barri, el CAP de la Pau i Serveis Socials de Sant Martí - Verneda, amb l'objectiu de generar iniciatives d'intervenció social per reduir aquestes desigualtats. Des de l'any 2016, aquest grup motor, amb el suport tècnic i econòmic de l'Agència de Salut Pública de Barcelona (i del Pla de barris de la Verneda i la Pau durant el 2017-2018), així com la col·laboració del districte de Sant Martí, porta a terme el projecte "Fem salut, fem barri", materialitzat en cicles de "píndoles del benestar". Els serveis socials col·laboren en el disseny i l'execució d'una de les "píndoles del benestar" en la programació anual, entenent l'oci com a instrument de treball, sobretot perquè és un dels aspectes que primer se sacrifica quan hi ha una situació de carència material o de reajustament econòmic en qualsevol família. Es vol matisar el Re del "Redescobrir Barcelona", perquè es parteix de la base que no es descobreix res de nou; tothom coneix Barcelona, tothom té alguna manera de distreure's i tothom ajuda a (re)mirar el seu entorn. En definitiva, "Redescobrir Barcelona" vol facilitar recursos bàsics i necessaris per tenir més elements per gaudir de l'entorn, articulant la intervenció a partir de les necessitats de la persona.

OBJECTIUS I ABAST

Els **objectius generals i específics** del projecte "Redescobrir Barcelona" són els següents:

1. Informar de la majoria d'activitats i recursos de temps lliure per a la població de Barcelona.
 - Facilitar aquesta informació per augmentar el benestar a través de l'oci i el temps lliure, entenent que tota persona, per gaudir d'una bona salut mental, necessita temps d'esbarjo.
 - Facilitar l'espai per compartir coneixements mutus que enriqueixin a tothom i que permetin aprenentatges entre iguals.
2. Promoure el vincle i la relació entre iguals
 - Fomentar que les persones que participen en el grup facin vincle per compartir espais d'oci.
 - Oferir espais de trobada on es poden teixir xarxes de relació que poden esdevenir xarxes de suport.
 - Facilitar espais on la conversa sigui font de sabers que els aportin autoconfiança per reforçar estratègies relacionals en l'àmbit personal.

3. Promoure activitats per participar en la comunitat

- Participar en activitats de barri (festes populars, activitats veïnals, bancs del temps).
- Informar d'activitats de proximitat i canals de contacte del seu entorn més immediat.
- Facilitar eines i estratègies per millorar la mobilitat amb el transport públic a fi d'apropar la ciutat al dia a dia de les persones que hi participen.

Pel que fa a les persones destinatàries, el projecte “Redescobrir Barcelona” està dirigit a la mateixa població diana del programa “Fem salut, fem barri”, que s’adreça a la població de 30 a 65 anys amb risc d’exclusió social resident al barri de la Verneda i la Pau que estiguin a l’atur o amb treball precari, en risc d’aïllament o malestar emocional o en risc d’exclusió social.

EL PROCÉS D'IMPLEMENTACIÓ

» ETAPES

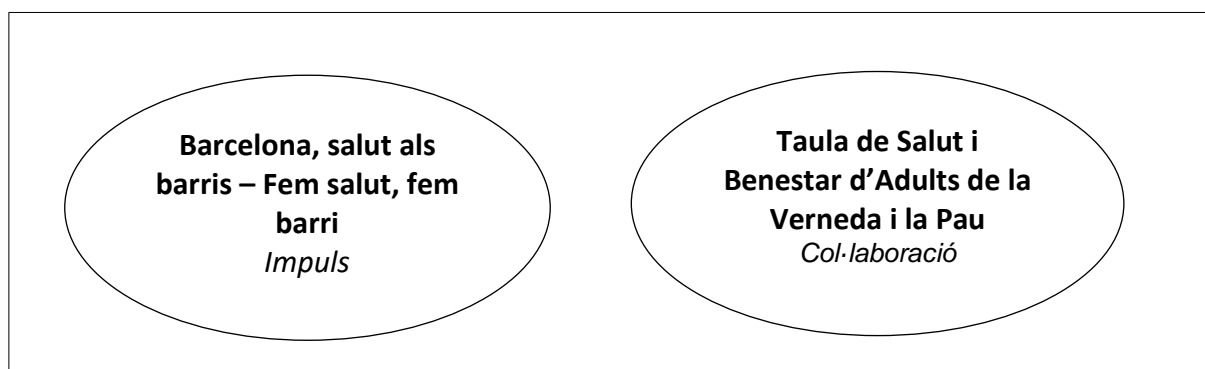
La gràfica següent presenta, de manera resumida, les etapes del projecte “Redescobrir Barcelona”:

DIAGNÒSTIC I DISSENY	EXECUCIÓ	AVALUACIÓ
<p>1) Diagnòstic de salut (Agència de Salut Pública de Barcelona, 2014). Creació de la Taula de Salut i Benestar de persones adultes.</p> <p>2) Diagnòstic compartit per l'equip del CSS Sant Martí - Verneda.</p> <p>3) Creixement i consolidació de la taula, amb entitats diverses.</p> <p>4) Disseny del projecte dins les “píndoles del benestar”.</p>	<p>5) Acció de curta durada: tres sessions de transmissió de contingut i una quarta de sortida amb el grup.</p> <p>6) Metodologia:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Dinàmica exploratòria de l'oci de les persones participants. - Dinàmica d'interessos principals. - Explicació de les fonts d'informació. - Preparació de plans d'oci diversos. - Dinàmiques de coneixement virtual de la ciutat i del transport públic. 	<p>7) Avaluació contínua i evolutiva al llarg del projecte, amb instruments qualitius i quantitius per recollir feedback dels participants i introduir-hi modificacions.</p> <p>8) Qüestionari d'avaluació individual per a les persones participants.</p> <p>9) Elaboració d'un informe d'avaluació.</p>

» ACTORS IMPLICATS

El projecte “Redescobrir Barcelona” està impulsat pel programa “Barcelona, salut als barris - Fem salut, fem barri”, amb una implicació directa del CSS de Sant Martí-Verneda.

El gràfic següent presenta, de manera esquemàtica, els agents que formen part del projecte.

» RECURSOS

Pel que fa als **recursos humans**, el projecte “Redescobrir Barcelona” implica la participació de dues treballadores socials del CSS Sant Martí - Verneda. Pel que fa als **recursos materials**, la despesa principal és la del pagament de la sortida a través del programa “Apropa cultura”. La major part del material emprat forma part del centre de serveis socials, material recollit per les mateixes treballadores en diferents punts d'informació de la ciutat. També es facilita material dissenyat per les treballadores (per exemple, graelles que ordenen la informació). En la darrera edició, el detall de despeses va ser el que s'ensenya a continuació, en aquest cas parcialment superior a l'habitual perquè es van encarregar llibretes editades a través d'una cooperativa que treballa amb persones en risc d'exclusió social.

Detall de les despeses

Concepte	Import
Material fungible	6,90
Material gràfic	188,76
Entrades	51,00
Material per dinàmica	5,50
Altres	4,70
TOTAL	256,86€

RESULTATS

La pràctica ha assolit amb èxit els objectius proposats. El primer objectiu, d'informar de la majoria d'activitats o recursos de temps lliure a preu reduït o gratuït, ha estat plenament assolit. El segon objectiu, relacionat amb la creació de vincle entre les persones participants, també s'ha aconseguit desenvolupar de manera significativa. El tercer objectiu, relacionat amb la participació en la comunitat i mobilitat, s'ha pogut aconseguir satisfactòriament. A continuació, es presenta una selecció dels resultats dels indicadors del qüestionari individual lliurat a les persones participants en l'edició del 2018:

- Han participat a cada sessió el 72% de les persones inscrites.
- La presència femenina continua sent més habitual, en aquesta darrera edició ha estat del 88% del total de persones participants.
- El 100% de les persones participants han valorat que la realització del taller els ha aportat coneixements nous.
- El 63% de les persones participants han contestat que han conegut gent nova amb la qual poden compartir oci o activitats.

Així, doncs, es continua valorant l'activitat com a útil i necessària, considerada satisfactòria per als professionals i per a les persones participants, que han rebut i valorat molt positivament l'acció.

APRENTATGE

Entre les **fortaleses** del projecte "Redescobrir Barcelona" cal destacar la capacitat per desenvolupar una metodologia de base comunitària, integrada en la quotidianitat del conjunt dels i les professionals del CSS. S'ha pogut incorporar aquesta perspectiva, en l'ideari i en la planificació de l'encàrrec professional: disposar d'espais setmanals dedicats al treball comunitari, amb l'ajustament de l'atenció individual-familiar, ha permès abordar una problemàtica de benestar i salut (vinculada a les oportunitats culturals) més enllà del tipus d'intervenció tradicional.

Per la seva banda, el projecte no ha presentat **dificultats** importants, però es vol destacar que un finançament no estable i corresponsable entre els diversos organismes que hi participen, podria fer perillar projectes que a mitjà i llarg termini han demostrat resultats positius en les persones, així com la visibilitat en l'àmbit comunitari. L'experiència ha permès identificar que resulta cabdal disposar d'un temps significatiu per al disseny i la planificació.

Finalment, pel que fa a la **transferibilitat**, determinats aspectes del projecte es podrien extrapolar a altres formats d'acció grupal i comunitària dels centres de serveis socials. La promoció de la salut i el benestar, així com específicament els vincles personals i comunitaris, es poden impulsar a través d'accions culturals de base comunitària,

adaptades a col·lectius específics (per exemple, grups de cuidadors o cuidadores, persones grans, població en general, etcètera), incorporant eines de recerca i coneixement d'oci. Algunes metodologies com la realització d'activitats monogràfiques s'han transferit a altres projectes del mateix centre de serveis socials i d'altres territoris.

INFORMACIÓ PRÀCTICA

Promogut/impulsat per: CSS Sant Martí – Verneda

Professional o tècnic/a inicial: Amparo Alcoverro, Lúdia Chillón i Marta Escuté

Professional o tècnic/a referent actual: Amparo Alcoverro aalcoverro@bcn.cat
(936 197 311) 664185344

Documentació disponible:

Document	Tipus	Data
<i>Tríptic divulgatiu de les “píndoles del benestar” de “Fem salut, fem barri”</i>	<i>Document</i>	2016
<i>Fitxa explicativa de l'acció grupal “Redescobrir Barcelona”</i>	<i>Document intern</i>	2017
<i>Projecte “Fem salut, fem barri”</i>	<i>Document intern</i>	2016

Evolució

Actualització a novembre del 2022

La pràctica s'està desenvolupant tal i com està descrita a la fitxa.

Igualment cal fer constar que s'han rebut diverses consultes provinents de la resta de l'estat interessats en conèixer-la.